सन २०२५-२६ या वर्षाच्या खरीप हंगामातील अतिवृष्टी / पुरस्थिती यांमुळे खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींच्या दुरुस्तीच्या कामांसाठी अर्थसहाय्य देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग (रोहयो प्रभाग)
शासन निर्णय क्रमांक मग्रारो-२०२५/प्र.क्र.७९/ मग्रारो-५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- १३ ऑक्टोबर, २०२५.

प्रस्तावना :-

सन २०२५-२६ मधील खरीप हंगामात राज्यातील काही जिल्हयात झालेल्या अतिवृष्टी / पुरस्थितीमुळे शेतकऱ्यांच्या विहिरी गाळाने बुजलेल्या आहेत तर काही शेतकऱ्यांच्या विहिरी खचलेल्या आहेत. परिणामी पुढील हंगामात शेतक-यांना सिंचनाव्दारे पिक घेणे शक्य होणार नाही, अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे. त्याचा ग्रामीण भागातील अर्थव्यवस्थेवर विपरीत परिणाम होणार आहे. यास्तव २०२५-२६ मधील खरीप हंगामात **अतिवृष्टी / पुरस्थितीमुळे** खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींसंदर्भात शेतकऱ्यांना मदत करण्यासाठी नव्याने योजना विहित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यात सन २०२५-२६ मध्ये जून ते सप्टेंबर, २०२५ दरम्यान झालेल्या अतिवृष्टी / पुरस्थितीमुळे खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींची दुरुस्तीची कामे करण्याकरीता अर्थसहाय्य करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींच्या दुरुस्तीच्या कामांकरीता अर्थसहाय्य या योजनेचे स्वरुप व अंमलबजावणी खालीलप्रमाणे राहील. :-

१) जिल्ह्यामध्ये अतिवृष्टी झाल्याने किंवा पूर परिस्थिती निर्माण झाल्याने ज्या खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींचे पंचनामे झाले आहेत. त्यांच्या दुरुस्तीची कामे सदर योजने अंतर्गत अनुज्ञेय राहतील. याअंतर्गत आवश्यकतेनुसार यंत्रसामुग्रीचा वापर करण्याची पात्र लाभधारकास मुभा राहील.

२) याकरिता संबंधित शेतकऱ्याने संबंधित गट विकास अधिकारी यांचेकडे लेखी अर्ज करणे आवश्यक राहील. सदर लेखी अर्जाची पोचपावती गट विकास अधिकारी यांनी अर्जदारास तात्काळ देणे आवश्यक राहील. अर्जासोबत विहिरीची नोंद असलेला सातबारा जोडणे अनिवार्य आहे. अन्यथा सदर अर्ज विचारात घेण्यात येणार नाही.

३) जिल्ह्यातील ज्या तालुक्यांमध्ये अतिवृष्टी अथवा पूरस्थितीमुळे नुकसान झालेले आहे. त्या तालुक्यातील संबंधित गट विकास अधिकारी यांनी संबंधित तांत्रिक अधिकारी (PTO) यांना पंचनामा झालेल्या खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींची स्थळपाहणी करुन सिंचन विहिरनिहाय दुरुस्तीच्या कामांचे अंदाजपत्रके तयार करण्याबाबत आदेश द्यावेत.

४) सदर आदेशाच्या दिनांकापासून ०७ दिवसांच्या आत त्या क्षेत्रातील खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींची तांत्रिक अधिकारी (PTO) यांनी स्थळपाहणी करून दुरुस्तींचे अंदाजपत्रक तयार करावे. गट विकास अधिकारी यांनी तालुक्याचा एकत्रित खर्चाचा अहवाल तातडीने संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांकडे सादर करावा.

५) जिल्हाधिकाऱ्यांनी प्राप्त अहवालाच्या आधारे तालुक्यातील अतिवृष्टीमुळे खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींच्या दुरुस्तींच्या कामांच्या प्रत्यक्ष खर्चास किंवा प्रति विहिर कमाल मर्यादा रु.३०,०००/- यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम अनुज्ञेय करुन तालुकानिहाय एकूण खर्चास मान्यता दयावी. त्यानंतर गट विकास अधिकारी यांनी संबंधित शेतकऱ्याला विहिर दुरुस्ती कामाची प्रशासकीय मान्यता देऊन दुरुस्तीचे काम सुरु करण्यासाठी सुचित करावे. तसेच तांत्रिक मान्यता संबंधित पंचायत समितीमधील कृषि विस्तार अधिकारी / शाखा अभियंता यांनी प्रदान करावी.

६) अशाप्रकारे पात्र असलेल्या लाभधारकांची यादी जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात यावी.

७) जिल्हाधिकारी यांच्यामार्फत खचलेल्या व बुजलेल्या सिंचन विहिरींच्या दुरुस्तीच्या कामांसाठी मान्यता देण्यात आलेल्या तालुकानिहाय खर्चासाठी निधीची मागणी शासनस्तरावर करण्यात यावी. शासनस्तरावरुन आवश्यकतेनुसार निधी वितरीत करण्यात येईल.

८) सदर योजनेअंतर्गत पात्र लाभार्थ्यास अनुज्ञेय असलेल्या अंदाजपत्रकीय खर्चाच्या ५०% रक्कम (कमाल रु. १५,०००/- मर्यादा) आगाऊ स्वरुपात जिल्हाधिकारी यांनी विहिरीच्या दुरुस्तीच्या कामासाठी उपलब्ध करुन द्यावी. तत्पूर्वी विहिर दुरुस्तीचे काम पूर्ण करण्याबाबत संबंधितांकडून हमीपत्र घ्यावे. विहिरीच्या दुरुस्तीचे काम पूर्ण झाल्यानंतर कृषि सहायक व तांत्रिक अधिकारी (PTO) यांच्यामार्फत संयुक्तपणे मोजमाप घेऊन काम पुर्ण झाल्याची खात्री करुन लाभार्थ्यास अनुज्ञेय एकूण खर्चातील उर्वरित ५०% रक्कम वितरीत करण्यात येईल.

९) सिंचन विहिरींच्या दुरूस्तीच्या कामांकरीता अर्थसहाय्यास मान्यता दिल्यानंतर दुरुस्तीचे काम चालू आर्थिक वर्षात पूर्ण करावे.

१०) या योजनेंतर्गत वितरीत केलेला निधी चालू आर्थिक वर्षात खर्च करण्यात यावा. तसेच निधी शिल्लक राहात असल्यास तो शासनास समर्पित करण्यात यावा.

११) दुरुस्त केलेल्या सिंचन विहिरींचे जीओ टॅगिंग करण्यात यावे. तसेच दुरुस्ती पुर्वी व दुरुस्तीनंतरचे जीओ टॅगिंग असलेले फोटो काढण्यात यावेत.

२. उपरोक्त योजनेप्रित्यर्थ येणारा खर्च हा **मागणी क्रमांक "ओ-३, मुख्य लेखाशीर्ष २५०५, ग्रामीण रोजगार हमी योजना व ०२, ग्रामीण रोजगार हमी योजना १०१, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना (०१)(०९), दुष्काळ प्रतिबंधक उपाययोजना अंतर्गत विहिरी तयार करणे" (२५०५ ए ०४९) ३१, सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर),"** या उपशिर्षाखाली यापुर्वी वितरीत व अखर्चित असलेल्या आणि सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून विशेष बाब म्हणून उपलब्ध करुन देण्यात येईल.

३. सदर शासन निर्णय, नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक. २०७ / कार्या-१४३४, दि. ०८-१०-२०२५ तसेच वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र. ५००/२०२५ / व्यय-८ , दिनांक ०९-१०-२०२५ अन्वये देण्यात आलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५१०१३१३१४५४८२१६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

ATUL ASHOK KODE

Digitally signed by ATUL ASHOK KODE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PLANNING DEPARTMENT,
2.5.4.20=a12403ed93b05957cb29b7e95265d3ac52d366233b80405514f23a879132aeec, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=F0D5EE4C99CC9CBFA8761B3DDC7BD6650BAD33302F33A35400AD5AAD2291371A, cn=ATUL ASHOK KODE
Date: 2025.10.13 13:18:08 +05'30'

(अतुल कोदे)
सह सचिव (रोहयो) महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१) मा. राज्यपाल यांचे सचिव.
२) मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव.
३) मा. उपमुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव.
४) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव.
५) मा. मंत्री (रोहयो) यांचे खाजगी सचिव.
६) सर्व मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
७) मा. विरोधी पक्षनेता, विधान सभा/विधान परिषद यांचे स्वीय सहाय्यक.
८) मा. समिती प्रमुख, महाराष्ट्र विधानमंडळ रोहयो समिती, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
९) मा. मुख्य सचिव यांचे सह सचिव.
१०) सर्व अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन विभाग.
११) सर्व विभागीय आयुक्त.
१२) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई. (प्रसिध्दी)
१३) आयुक्त, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना-महाराष्ट्र, नागपूर.
१४) सर्व जिल्हाधिकारी.
१५) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.
१६) संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय/ महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दीकरीता)
१७) सर्व उपायुक्त (विकास).
१८) प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर.
१९) प्रधान महालेखापाल (लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर.
२०) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
२१) सर्व सह सचिव / उप सचिव/ अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, नियोजन विभाग. (रोहयो)
२२) सर्व प्रादेशिक उपसंचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा.
२३) सर्व अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे/ अधीक्षक अभियंता, लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर).
२४) सर्व तहसिलदार तथा गट कार्यक्रम समन्वयक. (मनरेगा)
२५) सर्व गटविकास अधिकारी तथा उपगट कार्यक्रम समन्वयक
२६) सर्व जिल्हा संधारण अधिकारी.
२७) सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२८) निवडनस्ती रोहयो-५.